

Hon vågar att komma nära med hjälp av kameran. Nu möter du henne en gång i månaden i NWT:s Helg. Filmaren Sara Broos hittar inspiration i Berlin men hjärtat och livet finns i Fryksdalen.

Det personliga tilltalet

Sommaren 2016, Stockholm, 19 juli. Tunnelbanan. Jag sitter försjunken i min smartphone, scrollar igenom flödet. Uppdateringar, bilder, nya releaser. Tips, reklam, nyheter. Kollar mailen. Det är min namnsdag. Alla de som gratulerar mig är olika företag. Grattis Sara. Rea i butiken. Unna dig något fint. Just idag får du 5 procent rabatt eftersom det är din dag. Vi vill gärna fira det med dig.

Telefonen ringer. Ett kort samtal. Hej! Sara, hur står det till med dig en dag som den här? Skiner solen i Sunne? Jag tvekar en stund om jag ska ge en väderleksrapport och berätta att jag är i Stockholm. Kanske är han nyfiken på att höra vad jag gör där. Men svarar kort att jag aldrig köper saker på telefon så om det är något han vill sälja så är jag inte intresserad. Om han verkligen vill veta vad det är för väder så kan jag absolut berätta det. Men Sara, jag har ett fantastiskt erbjudande till dig. Jag tror inte du vill missa det. Jag lägger på luren utan att ha fattat vad det är han försöker sälja.

Jag tittar upp, ser mig omkring i den överfulla vagnen. Alla nackar böjda över telefonerna. Det blå skenet lyser upp våra ansikten. Inga blickar möts. Ingen noterar ens den andre trots att vi står hopklämda med millimeters mellanrum. Vi kunde lika gärna

vara del av inredningen i vagnen. Reklambudskapen skriker ut sina grälla färger. Uppmanar oss till att bli snyggare, lyckligare, mer harmoniska. Uppgradera till senaste versionen, byta ut våra kök, tona musklerna.

Jag återgår till min telefon. Läser nyheterna. Hinner beställa ett par skor på nätet innan jag går av i Skanstull. Tänker att det ska motivera mig att börja springa. Det är sen eftermiddag, mitt i rusningen. Redan efter ett par timmar får jag mail; Vi har skickat dina skor. De längtar efter att ge sig ut med dig i löpspåret. I slutet av utskicket står det: Nyfiken? Pratglad? Om du har frågor, mejla oss eller ring. Vi älskar frågor. Mailet avslutas med Kram. Jag tänker först att det är gulligt men får sen en obehaglig känsla. En okänd person skickar kramar på automatik. Det personliga har blivit kommersiellt.

När jag skulle flyga till Holland för att gå på en släktings begravning skickar flygbolaget en påminnelse med biljetten som PDF; Jag är din biljett - tappa inte bort mig! Till och med biljetten har fått en egen identitet. Härligt att du ska ut och resa. Längtar du till Amsterdam? Här är några tips på spännande underhållning. Passa på att unna dig något extra på semestern.

Gränsen mellan det privata och kommersiella är suddig. Varor marknadsförs genom personliga upplevelser. En känd bloggare med tusentals läsare skriver om ett barndomsminne och postar en idyllisk sommarbild på en grusväg på Instagram. Bilden länkas till ett känt bilmärke. Ett sponsrat barndomsminne i en allt mer kommersialiserad värld där det mesta kan köpas. Företag som betalar kända bloggare hundratusen för ett enda personligt färgat inlägg på Instagram. Till och med den personliga avsändaren och intimitet är till salu.

På kvällen tar jag flyget till mitt andra hem i Berlin. När jag ska checka in står det på mitt boardingkort Var hälsad resenär.

Det var lite ovanligt, lite gammeldags och sakralt, inte alls så ytligt och glättigt. Var hälsad, som en välsignelse.

Tunnelbanan i Berlin. Det är nånting som inte stämmer. Det tar några minuter innan jag förstår vad det är. Vagnen saknar reklamskyltar, budskap, uppmaningar. Här läser folk fortfarande böcker på tåget, möter ens blick

FOTO: HASSE HOLMBERG/TT

ibland. Inte påträngande, bara ett konstaterande att vi är här tillsammans i den här vagnen, alla mänskliga. Ett vänligt leende från en äldre dam. Lite mänsklig närvaro. Det är något i luften i Berlin. Det är lite mer analogt. Lite enklare. Berlins flygplats är helt oglamourös, känns mer som om man landat på en avlägsen lågprisflygplats i utkanten av en mellanstor svensk stad än i en världsmetropol.

Jag tar upp min telefon som av gammal vana. Jag måste beställa extra surf. Det går lätt. Det är bara att skicka ett SMS. Som svar får jag; Superduper, grattis. När jag uppdaterat min hemsida står det också: Gratulerar Sara, nu har du uppdaterat din hemsida. Gratulerar, för att jag lyckats trycka på en knapp, skicka iväg ett SMS.

Vi känner oss smickrade. Sedda. För ett ögonblick. Men det enda de vill med sitt personliga tilltal är att vi ska konsumera mera och mera. Jag läser en artikel om en studie från ett Temple University Fox School of Business i USA att personlig epostreklam gör mer skada än nytta. Reklammailen med ett personligt tilltal; Grattis Andreas, grattis Anna, grattis Anders, grattis Maria.....du har fått ett unikt erbjudande. Det är bara ungefär en miljon andra svenskar som fått samma utskick. Du är utvald. Just du har fått möjligheten att delta. Det visar sig mer lönsamt att skicka opersonlig reklam, en motsägelse mot de vedertagna

säljstrategierna. I en värld där identitetsstöld och kontokortsbedrägerier blir allt vanligare är oron för intrång i den personliga integriteten starkare än känslan av det personliga tilltalet menar professor Sunil Wattal.

Vi påverkar varandra. Jag tror till och med att bilarnas ögon påverkar oss. När jag hade en röd Volvo Amazon hälsade alltid alla Amazonägare, en vänlig gest. Något vi delade; kärleken till de fina gamla bilarna med sina vänliga ögon (framlyktor). I dag har jag en annan bil, en nyare, större med aggressiv blick (framlyktor). De flesta nya bilar ser förresten väldigt arga ut. Varför är det så?

Thank you sweetie säger kvinnan i kassan i den lilla närbutiken på Manhattan i New York och ler mot mig. Jag ler tillbaka. Tror för en sekund att det är riktat mot just mig. Men hon har samma leende mot alla kunder. Men det spelar ingen roll. Hennes leende är genuint, det känns inte påklistrat, (som ibland vissa tv-hallåor eller försäljare som gått en kurs där de lärt sig att ett leende säljer). I hennes varma blick finns i alla fall en öppning till något och en bekräftelse på att vi är mänskliga, inte maskiner eller enbart potentiella konsument. Vi påverkar varandra och i förlängningen världen genom vilken energi vi sprider omkring oss. Bara att titta upp från sin telefon kan vara en politisk handling. Och det kostar ingenting.

Sara Broos
sara.broos@nwt.se

